

МУЗИЧНИЙ ФОЛЬКЛОР ЯК НЕВІД'ЄМНА ЧАСТИНА НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ МИСТЕЦТВА

Дудик Р. В., Кречуняк І. І.

ВСТУП

Регіональний календарно-обрядовий музичний фольклор має велике значення для збереження культурної ідентичності та національного самовизначення, а також для вивчення і розуміння історії та культурного розвитку певного регіону. Це дозволяє зберегти народні традиції, сприяє розвитку музичної культури та сприяє розумінню культурних особливостей різних народів.

Використання музичного регіонального фольклору в початкових класах є однією з важливих складових процесу музичної освіти, що сприяє розвитку свідомості культури, творчості, соціальної взаємодії та інтеграції з іншими предметами учнів. Багато дослідників і педагогів звертають увагу на цей аспект освіти, і в музично-педагогічній та методичній літературі знайдено численні статті, дослідження та рекомендації щодо використання регіонального фольклору в процесі навчання. Існує багато досліджень, присвячених ролі регіонального фольклору в музичній освіті, зокрема початкової.

Так, наприклад, у працях учених, педагогів Я. Артемової, А. Богущ, Н. Гавриш, Т. Науменко, С. Горбенка, О. Рудницької, О. Бодрової, О. Отич, Л. Побережної, Я. Філоненка тощо вказано про необхідність вивчення студентами фольклору та традицій культури рідного краю. Висвітленню проблеми використання культурної спадщини окремих регіонів України є в сучасній освітній практиці Бовсунівської, О. Легкун, А. Желан та інших дослідників.

Про важливість ролі регіонального фольклору у розвитку творчих умінь молодших школярів розглядається в науково-методичних працях сучасного вітчизняного дослідника Ройченка І. В.¹, який висвітлює особливості використання музичного регіонального фольклору, що допомагають розвивати у дітей національну свідомість, формувати в них почуття патріотизму та любові до своєї культури, сприяють розвитку музичної емоційності, вихованню музичного смаку, формуванню музичної пам'яті та музичного слуху в дітей.

¹ Ройченко І. В. Використання фольклору на уроках музичного мистецтва в початкових класах: навчально-методичний посібник. Вінниця : ММК, 2016. 54 с.

Також існує науково-методична, музично-педагогічна література, присвячена використанню регіонального фольклору для підвищення мотивації та інтересу учнів до музичного навчання. Так, наприклад, І. Г. Шерedyкo² у своєму дослідженні розглядає можливості використання регіонального фольклору для підвищення мотивації учнів до музичного навчання, створення емоційно насичених ситуацій на уроках та забезпечення ефективного навчання. Український сучасний дослідник Садовенко С. М.³ досліджує використання регіонального фольклору як засобу розвитку творчих вмінь учнів на уроках музичного мистецтва. Автор висвітлює різні аспекти творчості, такі як імпровізація, композиція, аранжування, та розкриває можливості використання регіонального фольклору для розвитку цих умінь учнів.

Таким чином, використання обрядового регіонального фольклору допомагає учителю зробити уроки мистецтва для школярів більш цікавими та пізнавальними, що позитивно впливатиме на їх мотивацію та загальний успіх у навчанні. Окрім того, його використання сприяє формуванню та розвитку більш тісних зв'язків між школою та місцевою громадою, що має важливе значення для розвитку соціальної взаємодії та взаєморозуміння.

Регіональний календарно-обрядовий музичний фольклор – це музична спадщина, яка передається з покоління в покоління в межах конкретного регіону, котра пов'язана з різноманітними релігійними, народними, побутовими та іншими святами, обрядами та звичаями. Такий фольклор є важливою частиною культурної спадщини різних етнічних груп та народів, і може включати в себе пісні, музичні інструментальні твори, танці, ритуальні мелодії та інші види народної музики.

1. Вплив музичного фольклору на естетичне виховання молодших школярів

Велику культурну цінність у розвитку музичної культури учнівської молоді, розвитку їх музичних здібностей та формування музичного смаку представляє регіональний календарно-обрядовий фольклор, який сприяє збереженню традицій та історичної пам'яті народу.

Регіональний календарно-обрядовий фольклор є важливою складовою культурного середовища дітей, і використання його на уроках музичного мистецтва може допомогти учням легше засвоювати

² Шерedyкo І. Г. Використання українського музичного фольклору в організації системи занять з учнями початкової школи як спосіб формування ціннісного ставлення до Батьківщини. Духовність особистості: методологія, теорія і практика. 1(103). Київ, 2022. С. 279–289.

³ Садовенко С. М. Розвиток музичних здібностей засобами українського фольклору: навч.-метод. посіб. Київ : Шкільний світ, 2008. 128 с.

навчальний матеріал та покращити їхні результати навчання, краще зрозуміти та відчувати зв'язок із своєю історією та культурою.

Календарно-обрядовий фольклор як важлива складова формування музичної культури та грамотності дозволяє школярам не лише ознайомитись з музичною культурою своєї країни, а й розвивати музичну ерудицію та свої творчі здібності. Зокрема, школярі початкової школи можуть вивчати різноманітні ритми, мелодії та інструментальні композиції, що використовуються в регіональному фольклорі, а також відтворювати традиційні пісні на музичних інструментах.

Окрім того, використання регіонального календарно-обрядового фольклору на уроках музичного мистецтва сприяє формуванню у дітей почуття національної гідності та національної самосвідомості, адже вони ознайомлюються з культурними традиціями своєї країни та вчать поважати історію та культуру свого краю зокрема.

Використання музичного регіонального фольклору в початкових класах є однією з важливих складових процесу музичної освіти, що сприяє розвитку свідомості культури, творчості, соціальної взаємодії та інтеграції з іншими предметами учнів. Багато дослідників і педагогів звертають увагу на цей аспект освіти, і в музично-педагогічній та методичній літературі знайдено численні статті, дослідження та рекомендації щодо використання регіонального фольклору в процесі навчання. Існує багато досліджень, присвячених ролі регіонального фольклору у музичній освіті, зокрема початкової.

Календарно-обрядовий фольклор займає важливе місце в українському народному житті і має величезну культурну та історичну значимість. Для молодших школярів вивчення календарно-обрядового фольклору може стати цікавою та пізнавальною діяльністю, яка допоможе збагатити їхні знання про традиції та звичаї українського народу.

На уроці мистецтва навчально-виховні засоби використання регіонального календарно-обрядового фольклору впливають на:

1) *Збагачення музичного репертуару.* Регіональний календарно-обрядовий фольклор допомагає розширити музичний репертуар учнів. Це вивчення народних пісень, мелодій, ритмів та танців, які є характерними для конкретного регіону чи місцевості, що дає учням можливість ознайомитися з музикою, яка є частиною культури та традицій їх рідного регіону. Це може розширити їхній кругозір у музичному мистецтві та допомогти розвивати музичні смаки та вподобання тощо.

2) *Вивчення культурних традицій.* Регіональний календарно-обрядовий музичний фольклор поєднує в собі різні культурні традиції, такі як народні свята, ритуали, обряди через музику тощо. Наприклад,

учні можуть вивчити пісні, пов'язані з регіональними святами, та дізнатися про їхнє значення та історію. Це може сприяти розумінню культурної спадщини рідного регіону та підвищити інтерес учнів до вивчення музичної культури свого народу.

3) *Розвиток музичних навичків.* Регіональний календарно-обрядовий фольклор використовують для розвитку різних музичних навичок учнів. Наприклад, вивчення музичних ритмів та мелодій, характерних для регіонального фольклору, вдосконалюють навички ритму, такі як розпізнавання ритмічних структур, виконання ритмічних партій, а також вивчення особливостей мелодійної лінії та гармонії. Учні можуть вчитися виконувати регіональні мелодії на музичних інструментах, співати народні пісні та навіть створювати власні музичні аранжування на основі цих мелодій.

4) *Розвиток творчих навичків.* Вивчення регіонального календарно-обрядового фольклору стимулює навчальному процесу творчих навичків учнів. Вони можуть навчатися створювати власні музичні твори, використовуючи елементи регіонального фольклору, такі як мелодії, ритми, гармонії та тексти. Це може розвивати у них творче мислення, вміння виражати свої власні музичні ідеї та відчуття, а також стимулювати самовираження через музику.

5) *Розвиток музичної емоційної сприйнятливості.* Музика в регіональному календарно-обрядовому фольклорі може мати сильний емоційний вплив на учнів. Вивчення етнічної народної музики допомагає розвивати у дітей емоційну сприйнятливість та вміння виразно виконувати музичні твори з різними настроями та емоційними відтінками.

6) *Розуміння культурної різноманітності.* Вивчення регіонального календарно-обрядового фольклору сприяє розширенню культурного кругозору учнів. Вони вчать традиції, звичаї, вірування та інші аспекти культури свого регіону через музику. Це може допомогти виховувати в учнів повагу до власної культури та культурної різноманітності, розуміння та толерантність до культур інших народів; вивчати музику, яка відображає культурні особливості та цінності різних регіонів, що сприяє розширенню їхнього світогляду та розвитку міжкультурної компетентності.

7) *Залучення батьківської громадськості.* Вивчення регіонального календарно-обрядового фольклору може створити можливості для залучення батьківської громадськості до процесу навчання. Батьки можуть бути запрошені на уроки музичного мистецтва, де вони зможуть поділитися своїми знаннями, досвідом та вміннями щодо регіонального календарно-обрядового фольклору. Вони можуть приносити на уроки музичні інструменти, записи музики, розповідати цікаві історії та

анекдоти, пов'язані з фольклором свого регіону. Це може допомогти зміцнити зв'язок між школою, учнями та їх батьками, створити спільну музичну культуру та сприяти більш глибокому розумінню та оцінці регіонального фольклору.

8) *Підвищення мотивації до вивчення музики.* Вивчення регіонального календарно-обрядового фольклору підвищує мотивацію учнів до вивчення музики. Вони можуть бути зацікавлені в вивченні музичних творів, які мають відношення до їхньої рідної мови, культури та традицій тощо. Це може допомогти створити більш активну та зацікавлену атмосферу на уроках мистецтва, залучити учнів до активної участі у сценічних діях та сприяти позитивному ставленню до вивчення музики в цілому. Учні можуть бути більш зацікавлені та мотивовані, коли вони вивчають музичні елементи, які мають особливе значення для їхнього регіону, та можуть бачити зв'язок між музикою та своїми власними культурними традиціями.

Для вивчення календарно-обрядового фольклору можна використовувати різні методи та форми роботи: розповіді, читання, перегляд фото та відео матеріалів, виконання творчих завдань, організація ігор та ін.

Визначимо *педагогічні методи та підходи*, що сприяють розумінню, апробації та поглибленню знань з музичного фольклору початкових класів:

- слухання та аналіз народних пісень;
- вивчення текстів народних пісень;
- виконання народних пісень;
- наявність творчих завдань;
- організація інтерактивних ігор;
- вивчення історії та національної культури;
- організація музичних вистав та проєктів.

Таким чином, регіональний календарно-обрядовий фольклор позитивно впливає на розвиток музичних навичок учнів, стимулює їх на творчість та самовираження. Вивчення регіонального фольклору сприяє розумінню культурної спадщини свого регіону, залучає батьків до процесу навчання та сприяє розширенню народно-обрядового музичного репертуару учнів, формуванню національної ідентичності та збагаченню культурного досвіду.

Вивчення фольклорної музики допомагає учням розширити своє культурне розуміння. Молодші школярі знайомляться із різними музичними народними стилями, інструментами, мелодіями та ритмами, що сприяє розвитку їхнього музичного смаку та розширенню горизонтів.

Регіональний календарно-обрядовий фольклор відіграє важливу роль на уроках музичного мистецтва в початкових класах, а саме, допомогти учням краще зрозуміти та оцінити культурну спадщину свого регіону,

поглибити знання про народну музику, народні інструменти, жанри та стилі, які були популярні у певних історичних періодах.

Один із можливих підходів до використання регіонального календарно-обрядового фольклору на уроках музичного мистецтва в початкових класах може полягати у вивченні традиційних пісень, танців та обрядів, які пов'язані з певними святами чи подіями, що відбуваються у регіоні. Учні можуть вивчати слова пісень, танцювати та співати разом, розглядати інструменти та музичні твори, що відображають регіональні особливості та традиції.

Крім того, на уроках музичного мистецтва можна використовувати різноманітні засоби, які допоможуть учням краще зрозуміти та оцінити регіональний календарно-обрядовий фольклор. Наприклад, можна показати відео– та аудіо записи регіональних пісень, танців та обрядів, розповісти про історію та традиції регіону, а також дати можливість учням виразити свої враження та емоції від того, що вони побачили та почули.

Учитель може також залучити гостей на урок, які будуть мати змогу розповісти про свої досвіди та знання регіонального календарно-обрядового фольклору, або запропонувати учням відвідати музей, фестиваль або інше культурне заход, що пов'язаний з регіональним календарно-обрядовим фольклором. Такі заходи можуть допомогти учням краще зрозуміти та відчути культурну спадщину свого регіону, а також бути джерелом нових ідей для майбутніх творчих проєктів.

Крім того, використання регіонального календарно-обрядового фольклору на уроках музичного мистецтва може допомогти учням розвивати свої музичні та творчі здібності, покращувати навички співпраці та комунікації з іншими учнями, а також розвивати інтерес до вивчення музики та культури взагалі.

Використання регіонального календарно-обрядового фольклору на уроках музичного мистецтва в початкових класах має важливе значення з кількох причин:

1. Культурна спадщина. Регіональний календарно-обрядовий фольклор є важливою частиною культурної спадщини різних регіонів та народів. Вивчення цього фольклору дозволяє учням зануритися в музичні традиції та відчути глибину культурного досвіду свого регіону, зрозуміти та цінувати власні культурні корені.

2. Міжкультурна компетенція. Вивчення регіонального календарно-обрядового фольклору може сприяти розвитку міжкультурної компетенції учнів. Вони можуть порівнювати традиції свого регіону з традиціями інших регіонів або країн, зрозуміти та поважати різноманітність культур, розвивати толерантність та відкритість до різних культурних виявів.

3. Розвиток музичних навичок. Використання регіонального календарно-обрядового фольклору може допомагати учням розвивати музичні навички, такі як спів, ритміка, музичний слух та виразність. Вони можуть вивчати традиційні мелодії, ритми та інструментальні засоби, а також виконувати фольклорні композиції у різних жанрах та стилях.

4. Творчість. Регіональний календарно-обрядовий фольклор може надихати учнів на творчість. Вони можуть використовувати елементи фольклору у своїх власних творчих проєктах, таких як створення власних мелодій, тактик, рухів або танців, розробка власних аранжувань фольклорних композицій та експериментування зі звуками та ритмами. Це може сприяти розвитку творчих вмінь та фантазії учнів, а також стимулювати їх інтерес до музики та мистецтва.

5. Соціальна взаємодія. Використання регіонального календарно-обрядового фольклору може сприяти соціальній взаємодії між учнями. Вони можуть виконувати музику разом, співпрацювати над проєктами, вчасно реагувати на музичні вирази одне одного та розвивати вміння слухати та сприймати музику разом як колектив.

6. Збереження культурної спадщини. Використання регіонального календарно-обрядового фольклору допомагає зберегти та передати наступним поколінням культурну спадщину свого регіону. Це може бути важливим аспектом збереження національної та регіональної культури, а також розвитку національної свідомості учнів.

7. Інтеграція з іншими предметами. Використання регіонального календарно-обрядового фольклору на уроках музичного мистецтва може допомагати інтегрувати вивчення музики з іншими предметами, такими як історія, культурологія, література, мови та інші. Це може розширювати знання учнів про різні аспекти культури, історії та мистецтва свого регіону.

Регіональний календарно-обрядовий фольклор може відігравати важливу роль на уроках музичного мистецтва в початкових класах, сприяючи знайомству з культурою, розвитку музичних навичок, соціокультурному розумінню, креативному розвитку та збереженню культурної спадщини.

Визначимо основні аспекти ролі фольклору на уроках музичного мистецтва:

1. Знайомство з культурою. Регіональний календарно-обрядовий фольклор є важливою складовою культури регіону, де знаходиться школа. Вивчення цього фольклору допомагає учням краще розуміти традиції, звичаї та цінності свого регіону, відчувати приналежність до своєї культурної спадщини, сприяє розвитку толерантності та поваги до різних культурних традицій.

2. Розвиток музичних навичок. Регіональний календарно-обрядовий фольклор стає джерелом різноманітних музичних матеріалів, таких як народні пісні, мелодії, ритми та інструментальні композиції. Вивчення цих матеріалів допомагає учням розвивати музичні навички, такі як музичне сприйняття, вокальна та інструментальна техніка, ритміка, музична пам'ять тощо. Учні можуть вчитися виконувати музику, співати пісні, танцювати під музику та виконувати різні ролі в обрядових діях, що сприяє розвитку їхніх музичних здібностей.

3. Соціокультурний розвиток. Вивчення регіонального календарно-обрядового фольклору допомагає учням розуміти різноманітність культур та традицій у світі, розширювати свій культурний горизонт. Вони можуть вивчати різні музичні стилі, ритуали та звичаї, що існують в різних регіонах світу, порівнювати їх зі своїм власним регіональним фольклором; розуміти релігійні вірування, історію та народні перекази, які відображаються в регіональному фольклорі, а також розуміти взаємозв'язки між музикою, культурою та суспільством. Учні вчать розуміти значення та цінності регіональної культури, відчувати приналежність до свого регіону та розуміти взаємозв'язок музики з культурним середовищем.

4. Креативний розвиток. Вивчення регіонального календарно-обрядового фольклору стимулює школярів до творчості, розвиває їхню творчу уяву. Вони можуть вчитися виражати свої власні почуття, думки та ідеї через музичний вираз, створювати власні музичні композиції, аранжування та інтерпретації регіонального фольклору. Це сприяє розвитку творчих навичок та відкриває можливості для художнього самовираження та самореалізації учнів, розвиває їх творчий потенціал тощо.

5. Емоційний розвиток. Регіональний календарно-обрядовий фольклор має часто глибокий емоційний зміст, пов'язаний з традиціями, віруваннями та спогадами народу. Вивчення цього фольклору може допомагати учням розуміти емоційну сутність музики, відчувати музику як вираз емоцій, досліджувати емоційний вплив музики на людину та використовувати це знання при виконанні та творчому процесі.

6. Збереження культурної спадщини. Фольклорні традиції, обряди та свята є важливою частиною культурного спадку регіону, вони передаються від покоління до покоління і відображають особливості та цінності культури. Вивчення регіонального календарно-обрядового фольклору може сприяти збереженню та продовженню культурної спадщини регіону. Вона допомагає учням оцінювати та поважати свою культурну спадщину: виконувати традиційні музичні твори, танцювати регіональні танці та виконувати обрядові дії; допомагає зберегти та

передати цінності регіональної культури наступним поколінням, відтворювати традиції та звичаї в сучасному світі.

Таким чином, вивчення регіонального календарно-обрядового фольклору на уроках музичного мистецтва, це захоплюючий, пізнавальний навчально-виховний процес, який сприяє і допомагає розкрити учневі свій музичний потенціал та розуміння свого культурного спадку.

2. Методичні аспекти календарно-обрядового фольклору на уроках мистецтва в початкових класах

Використання календарно-обрядового фольклору на уроках мистецтва в початкових класах сприяє розвитку творчих, музичних та культурних навичок учнів. Вони вивчають свою культурну спадщину, розширюють свій художній досвід та стають активними учасниками музичного процесу.

Використання календарно-обрядового фольклору на уроках мистецтва в початкових класах має важливе значення для розвитку учнів у різних аспектах, а саме:

1) *Вивчення традиційних свят і обрядів.* Учні мають можливість ознайомитися з різними традиціями та обрядами, пов'язаними зі святами. Вони вивчають значення цих святкування, їх історичний контекст і специфічні художні виразні засоби, пов'язані з ними.

2) *Використання музичних народно-етнографічних матеріалів.* Календарно-обрядовий фольклор часто супроводжується музикою, яка має свою свою специфіку. Учні можуть вивчати та виконувати пісні, мелодії та ритми, пов'язані з різними обрядами та святами. Це дозволяє їм не тільки сприймати музику, але й виявляти свої музичні здібності та творчий потенціал.

3) *Творча активність.* Вивчення календарно-обрядового фольклору надає можливість учням використовувати свою творчість та фантазію. Вони можуть створювати свої власні обрядові елементи, придумувати нові пісні або рухи, які відображають сутність свят чи обрядів. Це сприяє їхньому самовираженню та розвитку художньо-творчих навичок.

4) *Взаємодія та колективна творчість.* Використання календарно-обрядового фольклору стимулює взаємодію та співпрацю між учнями. Вони можуть виконувати спільні музичні композиції, створювати музичні аранжування, грати на інструментах у складі ансамблю. Така колективна творчість сприяє розвитку комунікативних навичок, спільної взаємодії та вмінню працювати в колективі.

5) *Естетичний розвиток.* Вивчення календарно-обрядового фольклору сприяє розвитку естетичного смаку та сприйняття учнів. Вони вчаться оцінювати засоби музичної виразності, відчувати емоційну

виразність музики та розуміти значення вибраних засобів в контексті свят чи обрядів.

б) *Культура освіти.* Використання календарно-обрядового фольклору на уроках мистецтва розширює культурний світогляд учнів і сприяє формуванню їхньої національної та культурної свідомості. Вони отримують можливість ознайомитися з традиціями, цінностями та обрядами свого народу, що сприяє збереженню та розвитку національної культури.

Використання календарно-обрядового фольклору на уроках мистецтва в початкових класах сприяє розвитку творчих, музичних та культурних навичок учнів. Вони вивчають свою культурну спадщину, розширюють свій художній досвід та стають активними учасниками музичного процесу.

Методичні аспекти календарно-обрядового фольклору можуть бути використані на уроках мистецтва в початкових класах для вивчення традицій та культурного спадку свого народу.

Основна мета таких уроків полягає в ознайомленні учнів з народними святами, обрядами та традиціями через мистецтво.

Наведемо декілька методичних підходів, які можна використовувати:

Вивчення теоретичних знань. Розпочати з вивчення основних понять та інформації про календарно-обрядовий фольклор. Розказати учням про значення свят та обрядів у культурі, про типові елементи календарного циклу, про характерні ритуали та символи. Забезпечити учням базову освіту про народний фольклор, використовуючи презентації, книги, ілюстрації та відеоматеріали.

Практична діяльність. Дати учням можливість самостійно відтворити елементи календарно-обрядового фольклору через мистецьку творчість. Наприклад, учні можуть створити карнавальні маски, виготовити великодні писанки, нарядити ялинку на Новий рік тощо. Запропонувати різні технічні прийоми та матеріали, для можливості учням виявити свою творчість та фантазію.

Вивчення народних пісень та танців. Ознайомити учнів із народними піснями та танцями, пов'язаними з різними святами та обрядами. Вивчення мелодій, ритмів та рухів може стати цікавою та захоплюючою формою активності на уроці. Запропонувати учням співати разом, танцювати або навіть влаштувати навчальне свято, де вони можуть продемонструвати свої вміння перед батьками та іншими учнями.

Екскурсії та зустрічі з майстрами. Організувати екскурсії до музеїв, народних хат та інших місць, де можна побачити народні ремесла та традиції. Запросити майстрів на урок, які розповідатимуть учням про свою роботу та демонструватимуть майстер-класи з виготовлення

народних виробів. Це допоможе учням отримати практичні навички та збагатити їхні знання про народний фольклор.

Театралізовані вистави. Запропонувати учням створити театралізовані вистави, в яких вони зможуть відтворити сцени та образи, пов'язані з календарно-обрядовим фольклором. Вони можуть розігрувати сюжети з народних казок, зображати святкові ритуали або навіть виступати в якості народних персонажів. Це сприятиме розвитку акторських та комунікативних навичок учнів, а також закріпить їх знання про фольклор тощо.

Дослідницькі проекти. Залучати учнів до дослідницьких проектів, пов'язаних із календарно-обрядовим фольклором. Вони можуть збирати та аналізувати інформацію про свята, робити дослідження про роль обрядів у сучасному житті, створювати презентації та звіти про свої відкриття. Це сприятиме розвитку дослідницьких та організаційних навичок учнів, а також поглибить їх розуміння та осмислення народного фольклору.

Важливо пам'ятати, що використання календарно-обрядового фольклору на уроках мистецтва в початкових класах має бути доступним та цікавим для учнів, якщо відповідно дотримуватись кілька важливих *ключових аспектів, а саме:*

1) *Диференціація.* Необхідно враховувати індивідуальні особливості та рівень розвитку учнів при плануванні музичних уроків. Забезпечувати різноманітністю завдань та активності учнів, щоб кожен зміг виявити свої здібності та зацікавитися предметом.

2) *Взаємодія та співпраця.* Сприяти взаємодії та співпраці між учнями під час виконання мистецьких завдань, розвитку комунікативних та соціальних навичок, організовуючи колективні проекти та творчу діяльність.

3) *Пізнавальна активність.* Залучати молодших школярів до активного пошуку інформації, власних спостережень та досліджень. Підтримувати ініціативу та творчість учнів, дозволяючи їм висловлювати свої думки та ідеї.

4) *Контекстуалізація.* Пояснювати значення виникнення та існування свят та обрядів. Розказати учням про історичні, соціокультурні та релігійні аспекти, які впливають на формування та збереження традицій.

5) *Креативність та самовираження.* Заохочувати учнів до самостійної творчості та самовираження. Надавати їм можливість розкрити свої таланти та ідеї через мистецькі проекти, презентації, ігри та інші форми виразу.

Естетичний підхід є важливим аспектом у вивченні календарно-обрядового фольклору на уроках мистецтва.

Основні шляхи, яких варто враховувати, а саме:

Розмаїття виразних засобів. Забезпечити учнів матеріалом для вивчення різноманітних художніх засобів мистецтва. Вивчати різні жанри, стилі та техніки виконання для кращого розуміння та створення художніх образів тощо.

Створення естетичного середовища. Створювати комфортну та надихаючу атмосферу в класі. Використовувати відповідні декорації, кольорові стенди та мистецькі роботи, щоб створити привабливе середовище для вивчення та творчості.

Звернення до естетичних цінностей. Збагачувати учнівське сприйняття та смаки шляхом вивчення та обговорення важливих естетичних цінностей. Розглядати історичні та сучасні мистецькі твори, аналізувати їх емоційні й естетичні аспекти.

Пошук краси в народних мотивах. Вивчати народні мотиви та елементи календарно-обрядового фольклору з погляду їхньої естетичної цінності. Досліджувати геометричні форми, кольорові поєднання, орнаменти та символи, які використовуються в традиційному народному мистецтві.

Виявлення особистих відчуттів та емоцій. Спонукаючи учнів висловлювати свої власні відчуття та емоції, пов'язані з календарно-обрядовим регіональним фольклором. Розглядати мистецькі твори, які відображають народний фольклор. Досліджувати роботи художників, скульпторів, графіків та інших митців, які використовують елементи календарно-обрядового фольклору в своїх творах. Розглядати колорит, композицію, виразність образів та способи використання символіки народного мистецтва.

Використання естетичних засобів в творчості. Підтримувати творчість учнів, надаючи їм можливість використовувати естетичні засоби у власних мистецьких роботах. Вони можуть вибирати колорит, формувати композицію, експериментувати з матеріалами та технічним засобами, щоб передати свої враження від календарно-обрядового фольклору.

Врахування естетичного аспекту при організації святкових заходів. При підготовці святкових виставок, концертів чи інших заходів, пов'язаних із календарно-обрядовим фольклором, звертати увагу на естетичний аспект. Обговорювати декорації, костюми, музичне оформлення та вигляд заходу, щоб створити естетично привабливу та гармонійну атмосферу.

Використання естетичного підходу на уроках мистецтва допоможе учням краще розуміти та цінувати культурну спадщину свого народу та збагатить їхні емоційні та творчі смаки.

Методи та прийоми використання регіонального календарно-обрядового фольклору на уроках музичного мистецтва в початкових класах є цікавим та ефективним підходом до музичного навчання. Це дозволяє дітям пізнавати та розуміти музичні традиції своєї місцевості, розвивати музичні вміння та навички, а також сприяє збереженню та популяризації культурної спадщини рідного краю.

ВИСНОВКИ

Вивчення музичного фольклору допомагає молодшим школярам розвивати музичні навички, такі як спів, гра на музичних інструментах, ритмічна справність та слуховий аналіз. Це сприяє формуванню їхнього музичного смаку та уявлення про різноманітність музичних стилів.

Музичний фольклор є важливою частиною культурної спадщини різних національних груп та етнічних громад. Вивчення музичного фольклору допомагає молодшим школярам розуміти та поважати культурні традиції та спадщину своєї та інших націй. Це сприяє розвитку толерантності та культурного розмаїття.

Вивчення музичного фольклору допомагає молодшим школярам виражати свої почуття через музику, розвивати творчу уяву, навички музичної творчості, емоційний стан.

Вивчення музичного фольклору сприяє формуванню колективності серед молодших школярів, які виконують музику разом. Це важливо для розвитку соціальних навичок, колективної роботи та взаємодії.

Використання регіональних календарно-обрядових елементів у навчальний музичний процес позитивно впливає на молодших школярів, а саме, на:

- підвищення мотивації. Це означає, що використання відомих та близьких учням мелодій, ритмів і танців, пов'язаних із регіональним календарем та обрядами, збільшує рівень зацікавленості учнів музичного навчання.

- розвиток музичних навичок. Тобто, здійснення практичної роботи з виконання регіональних пісень та танців допомагає учням покращити свої музичні вміння, такі як спів, ритміка, слухання музики та сприйняття мелодії.

- розширення культурної самосвідомості. Це є вивчення регіонального календарно-обрядового фольклору, що допомагає учням краще зрозуміти рідну культурну спадщину, підвищує національну свідомість і почуття гордості до своєї землі.

- впровадження інноваційних технологій та різноманітних методів вивчення народно-пісенного репертуару на уроках музики.

Використання елементів регіонального фольклору на уроках музичного мистецтва має багато переваг для розвитку соціальних вмінь

молодших школярів. Місцевий фольклор сприяє співпраці, комунікації та взаємодії між учнями, створює сприятливе середовище для соціального розвитку, розширює знання про регіональну культуру та розвиває творчість та самовираження учнів. Учителі музичного мистецтва використовують регіональний фольклор, як цікавий та наочний ресурс для покращення якості навчання та розвитку комплексу соціальних умінь у своїх учнів.

Результат дослідження полягає у можливості покращити якість музичної освіти, залучити більше учнів до народного музичного мистецтва та сприяти їхньому розвитку як особистостей. Результати дослідження можуть бути використані для розробки більш ефективних програм та методик навчання молодших школярів. Дослідження може надати педагогам рекомендації щодо того, як зробити уроки мистецтва більш цікавими та привабливими для молодших школярів, що сприятиме залученню та утриманню їхнього інтересу. Результати дослідження можуть допомогти розробити підходи до навчання, які підтримують психологічний комфорт учнів, що особливо важливо в контексті навчання мистецтву; допомогти вчителям створити сприятливу атмосферу для соціальної взаємодії та розвитку комунікативних навичок. Результат дослідження визначається можливістю використовувати їх у матеріалах загальноосвітніх навчальних закладів для вчителів музичного мистецтва; полягає: у впровадженні педагогічно-обґрунтованої методики вивчення регіонального календарно-обрядового музичного фольклору з урахуванням творчого характеру процесу навчання; у підготовці та практичному застосуванні методичних рекомендацій для вдосконалення процесу музичного навчання молодших школярів тощо.

АНОТАЦІЯ

У статті висвітлений науково-методичний матеріал про вплив музичного фольклору на естетичне виховання молодших школярів, саме, про використання регіонального календарно-обрядового фольклору на уроці мистецтва, визначено методи та прийоми роботи вчителя на уроках мистецтва, які забезпечують ефективність значення музичного фольклору та естетичного виховання молодших школярів.

Проблема використання обрядового регіонального фольклору на уроках мистецтва у початковій школі є актуальною з кількох причин.

По-перше, в сучасному світі збереження традицій та культурної спадщини є важливим завданням. Використання обрядового регіонального фольклору на уроках мистецтва допомагає зберегти традиції і культурну спадщину своєї країни, передати їх наступним

поколінням, а також показати красу та різноманітність своєї культури в світі.

По-друге, використання обрядового регіонального фольклору на уроках мистецтва сприяє розвитку творчих здібностей дітей. Вивчення різноманітних ритмів, мелодій та інструментальних композицій, що використовуються в обрядовому регіональному фольклорі, допомагає дітям розкрити свій творчий потенціал, розвивати музичну ерудицію, навички гри на музичних інструментах тощо.

По-третє, використання обрядового регіонального фольклору на уроках мистецтва сприяє формуванню у дітей національної свідомості та поваги до культурної спадщини своєї країни. Вони ознайомлюються з культурними традиціями своєї країни, вчать поважати історію та культуру свого народу, що сприяє формуванню у них почуття національної гідності.

Таким чином, використання регіонального календарно-обрядового фольклору на уроках музичного мистецтва в початкових класах має великий педагогічний та культурний потенціал, оскільки він не лише допомагає дітям розвивати музичну грамотність та творчі здібності, а й сприяє формуванню національної самосвідомості та поваги до культурної спадщини своєї країни, свого краю тощо.

Література

1. Гайдар Т. Жанри фольклору та відображення в них виховного ідеалу українців. *Українська мова і література в школі*. 2002. № 3. С. 9–12.
2. Дитячий фольклор. Дивосвіт «Веселки»: антол. Т. 1. Українська література. К., 2004. С. 12–21.
3. Дудик Р. Різдвяні звичаї та обряди українців Карпат. Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство. Вип. 4. Івано-Франківськ, 2002. С. 100–104.
4. Іваницький А. Хрестоматія з українського музичного фольклору (з поясн. та комент.): навч. посіб. К., 2008. 519 с.
5. Ройченко І. В. Використання фольклору на уроках музичного мистецтва в початкових класах: навчально-методичний посібник. Вінниця: ММК, 2016. 54 с.
6. Садовенко С. М. Розвиток музичних здібностей засобами українського фольклору: навч.-метод. посіб. Київ: Шкільний світ, 2008. 128 с.
7. Шерedyko I. G. Використання українського музичного фольклору в організації системи занять з учнями початкової школи як спосіб формування ціннісного ставлення до Батьківщини. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 1(103). Київ, 2022. С. 279–289.

Information about the authors:

Dudyk Romana Volodymyrivna,

Candidate of Art Science,

Senior Lecturer at the Department of Methodology of Music Education
and Conducting, Art Scientific Educational Institute,

Vasyl Stefanyk Precarpathian National University
34a, Ukrainian Victory str., Ivano-Frankivsk, 76000, Ukraine

Krechuniak Ivan Ivanovych,

Master of specialty 014.13 Secondary education (Musical art)

Art Scientific Educational Institute

Vasyl Stefanyk Precarpathian National University
34a, Ukrainian Victory str., Ivano-Frankivsk, 76000, Ukraine